

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

октомври 2010 година
Штип

Број 47, 1 октомври 2010 година

СОДРЖИНА

РЕФЕРАТ за избор на еден наставник во насловно звање доцент за наставно - научната област финансии и банкарство на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	3
РЕФЕРАТ за избор на еден наставник во насловно звање доцент за наставно - научната област финансии и банкарство на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	19
РЕФЕРАТ за избор на тројца наставници во насловно звање доцент/вонреден професор за наставно-научната област архитектура, урбанизам и просторно планирање на Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип	32
РЕЦЕНЗИЈА на трудот „Финансиски менаџмент“ од проф. д-р Ристо Фотов	34
РЕЦЕНЗИЈА на трудот „Меѓународни финансии“ од проф. д-р Ристо Фотов	41
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебник „Физиологија на растенијата“ од проф. д-р Лилјана Колева - Гудева, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	45
ПРЕГЛЕД на наслови на теми за изработка на магистерски/специјалистички труд одобрени од наставно – научниот совет на единицата	49

Издавач:
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Саша Митрев
Уредници: проф. д-р Блажо Боев, м-р Ристо Костуранов
Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
Техничко уредување: Славе Димитров, Благој Михов

РЕЦЕНЗИЈА НА ТРУДОТ

1. **Наслов на трудот (учебникот): „Меѓународни финансии“**

2. **Наслов на предметот:** Меѓународни финансии, од седми семестар во четврта студиска година со неделен фонд на часови 3+1. Предложениот ракопис е во согласност со Наставната програма предвидена за овој предмет во четвртата година на Економскиот факултет за насоката Меѓународна економија. Тоа значи дека предложениот ракопис ја опфаќа Наставната програма по наведениот предмет.

3. **Општи податоци за ракописот:** предложениот ракопис е со 440 страници и во главни црти ги третира следниве прашања: економската мисла и меѓународната трговија; поим, развој и разлики помеѓу внатрешна и надворешна трговија; современи текови во меѓународната трговија; девизи, девизен курс и девизен пазар; меѓународен монетарен систем; биланс на плаќањата; меѓународен пазар на капитал и конечно елаборација на елементите на современата глобализација во меѓународната економија.

4. **Име и презиме на авторот на трудот:** проф. д-р Ристо Фотов.

5. **Име и презиме на рецензентите:** проф. д-р Тодор Тодоров,
проф. д-р Трајче Мицески.

6. **Значење на предметот кој се обработува во трудот:** презентираниот труд разработува прашања кои се однесуваат на меѓународните финансии (објаснувајќи го поимот за меѓународни финансии - меѓународни финансии).

Меѓународните финансии, истакнува авторот д-р Ристо Фотов, може да се дефинираат како парично односно монетарно движење на сите меѓународни економски трансакции. Тие го сочинуваат делот на меѓународната економија, која во себе содржи два основна дела: меѓународна трговија и меѓународни финансии. Под меѓународни економски трансакции се подразбира секоја економска трансакција помеѓу резидентите на две различни земји или, едноставно, секоја економска трансакција помеѓу домашните и странските резиденти. Значи, основна карактеристика на секоја меѓународна економска трансакција се состои во тоа што таа е секогаш економска трансакција помеѓу различни национални резиденти. Оваа национална различност на резиденти повлекува за себе уште една основна карактеристика на меѓународните економски трансакции, која претставува одраз на секоја таква трансакција на билансот на земјата на едниот и другиот партнер во трансакциите. Меѓународните финансии можат да се означат како вкупност на меѓународните економски трансакции кои се состојат од парични движења. Зад овие парични движења можат да стојат истовремени движења на стоки и услуги, во случај кога се работи за дел од меѓународни финансии кој претставува, во вистинска смисла, олицетворение на меѓународната трговија. Треба да се нагласи дека во практиката се среќава ситуација во која постојат и парични движења во меѓународни размери, зад кои не стојат во истовреме движење на стоки или услуги, кои се нарекуваат *трансфери*. Во таа смисла. Кругман и Обстфелд зборуваат за меѓународни трговски и парични (монетарни) аспекти на меѓународната економија. Несомнено е дека меѓународните финансии претставуваат научна дисциплина која во основа ја сочинуваат монетарната теорија на надворешната трговија и во голема мера се однесува на финансиската страна на сите односи кои ги разгледува чистата или реална теорија.

Авторот успешно ги поставува и разработува прашањата врзани за меѓународните финансии. Во трудот, на почетокот, авторот се задржува на објаснување на поимот и содржината на меѓународните финансии. Авторот нагласува дека меѓународните финансии претставуваат целина која ја сочинуваат: теорија и политика на билансот на плаќања, систем и политика на девизните курсеви, финансиски и девизни пазари и меѓународно движење на капиталот. Или со други зборови, меѓународни финансии е научна дисциплина која се занимава со монетарните аспекти на меѓународните економски односи.

Во обликувањето на трудот „Меѓународни финансии“ авторот оди во заокружување на материјата која треба да биде третирана, што со успех го прави, вклучувајќи ги неизбежните теми: меѓународен монетарен систем, целите и задачите на ММФ, меѓународна ликвидност и меѓународна задолженост, меѓународен платен систем и меѓународните финансиски институции (глобални-регионални-субрегионални).

Во разработка на поставените теми во трудот, авторот со особено грижлив однос пристапува кон компонирањето на содржината и користениот материјал во конечното обликување на трудот што е пред нас. Со нагласена прецизност ги изведува и презентира заклучоците до кои доаѓа при истражувањата во оваа област.

Поголем простор се посветува на меѓународното финансирање и меѓународниот финансиски пазар. Притоа го објаснува терминот на меѓународното финансирање, кое во потесна смисла опфаќа увоз и извоз на капитал и пари и продажба на стоки и услуги на кредит, а во поширока смисла вклучува и меѓународни едностранни трансфери. Секако, во тој контекст кога се зборува за меѓународното финансирање, нагласува авторот, неизбежно прашање е прашањето на меѓународната финансиска архитектура која претставува комплекс на институции, меѓународни организации, влади и приватни економски агенти кои заедно ја формираат. Соодветен простор им се посветува на поимот и значењето на современите финансиски пазари, на облици на меѓународно движење на капиталот (меѓународно движење на зајмовниот капитал, портфолио инвестиции, странски директни инвестиции, сегментите на меѓународниот пазар на капитал), на меѓународниот пазар на пари кој во себе во себе инкорпорира: 1. тргување со пари и краткорочни кредити и 2. институции и организации кои прибираат краткорочни депозити или видови краткорочно кредитирање на стопанството (комерцијални банки, депозитни банки, берзи на краткорочни ХВ, односно есконтни или дисконтни организации, акцептно-кредитни институции и др.), посветувајќи посебен простор за мотивите и причините за тргување на меѓународниот пазар на пари (економски услови, очекувања од девизните курсеви и постигнување на ефект од меѓународна диверзификација). Во контекстот на меѓународното финансирање и меѓународен финансиски пазар особено место авторот му посветува и на меѓународниот пазар на капитал (како глобален пазар на капитал со неговите перформанси и проблеми на политката, потоа разгледување на ефектите на диверзификацијата на портфолиото како мотив за меѓународна трговија, структура на меѓународниот пазар на капитал, растот на меѓународниот пазар на капитал, Offshore банкарство и offshore трговија со валути, евро-доларите и другите еврвалути, карактеристики и големина на пазарот на еврвалути, операции и ефекти на пазарот на еврвалути, важноста на регулативните асиметрии, еврвалутите и макроекономската стабилност итн.). Со оглед на фактот што последните неколку децении меѓународните економски особено финансиски односи го оптоварува банкарски и финансиски кризи поради што се вклучуваат нови механизми во функционирањето (преку контрола и мониторирање) на меѓународното банкарство. Во таа смисла авторот посветува посебно место токму на прашањето на регулирање на меѓународното банкарство од причини што нерегулираната природа на глобалната банкарска активност го прави светскиот финансиски систем ранлив на банкарска криза од поголем обем.

7. Оригиналноста на трудот со проценка за придонесот врз развојот на научната мисла. Трудот претставува, според содржината и начинот на разработката, дело во кое на оригинален начин се разработуваат примери, прашања и решенија со чија примена овозможува постигнување на поголема ефикасност и ефективност во одвивањето на меѓународните економски и финансиски текови.

8. Други трудови за ист или сроден предмет со компонирање оценка за квалитетот на трудот. Кај нас има презентирани трудови од областа на меѓународни финансии, но овој труд, според начинот на разработка, композицијата и презентирањето на содржината е различен и оригинален. Трудот претставува научен материјал со висок квалитет кој може да го користат студентите и сите кои работат на проблематика која е блиска со меѓународните финансии.

9. Соодветноста на применетата методологија. Трудот е изработен со примена на методите на научноистражувачката работа, присутен е аналитичкиот пристап, квалитативната и квантитативната анализа и научната проценка.

10. Научната заснованост на експликацијата на заклучоците. Заклучоците наведени во трудот се резултат на методологијата на научното истражување.

11. Стручна композиција на трудот. Трудот е систематски и логички подреден во еднаесет глави. Во првата глава е меѓународни финансии, втората глава ги разработува меѓународниот финансиски пазар, третата глава се однесува на меѓународен пазар на пари, четвртата глава е посветена на меѓународен пазар на капитал, притоа посветувајќи соодветен простор за објаснување на поимот што претставува меѓународен пазар на капитал, сегменти на меѓународниот пазар на капитал, меѓубанкарски пазар на капитал и на депозити, меѓубанкарски пазар на доверителски, хартии од вредност, меѓубанкарски пазар на сопствени хартии од вредност. Петтата глава го третира девизниот курс и девизниот пазар, шестата глава е посветена на биланс на плаќања (поим, дефиниција, концепти и значење), притоа не оставајќи ги настрана теориите на приспособување на билансот на плаќањата и сл. Во седмата глава авторот го објаснува меѓународниот монетарен систем, наведувајќи го еволутивниот развој претставен преку карактеристики на почетните фази во развој на ММС (металистички ММС, чистозлатен стандард, искуството меѓу двете светски војни, златно-валутен стандард 1947-1971), како и разгледувањето на функционирање и еволуција на бретонвудскиот систем, како меѓународните економски организации како вкупен меѓународен економски и финансиски амбиент. Осмата глава ги разработува целите и задачите на ММФ, во која авторот ги дава основните објаснувања за тоа што претставува ММФ. Имено, ММФ е правно лице од меѓународен карактер со специфични задачи. Со други зборови - фондот не е банка, од причини што тој работи само со сопствени средства. Тој не користи туѓи средства (туѓ капитал), што го определува дека не е профитна организација. ММФ не е ни меѓународен емисионен институт, бидејќи нема овластување да издава сопствени паричници или ХВ со сличен карактер иако негова задача е да работи врз основа на парични знаци, односно побарувања спрема земјите-членки на Фондот. Деветтата глава се задржува на меѓународната ликвидност и меѓународната задолженост со дефинирање и еволуција на поимот меѓународна ликвидност, дефинирање на тоа што се меѓународни монетарни резерви, проблемот на меѓународната ликвидност, проблемот на довербата (confidence problem), меѓународната ликвидност и улогата на СПВ во меѓународниот монетарен систем и др. Десеттата глава е посветена на меѓународниот платен систем, овде авторот потенцира дека секоја отворена национална економија е поврзана со економиите на останатиот свет низ три групи на врски:

- а) преку меѓународната размена на стоки и услуги;
- б) преку меѓународна мобилност на факторите на производство и
- в) преку меѓународната размена на националните валути.

Авторот нагласува дека стабилноста во меѓународните плаќања е определена од релативната рамнотежа во меѓународните економски односи на земјите учеснички во меѓународните плаќања. Единаесеттата глава ги третира меѓународните финансиски институции (глобални-регионални-субрегионални. Овде авторот нагласува дека меѓународната трговија и меѓународните економски трансакции не би можеле ефикасно да се организираат без меѓународна банкарска инфраструктура како посредници во меѓународните плаќања и меѓународното кредитирање. Практично, сите легални меѓународни плаќања се вршат со посредство на банките. Од тие причини во обликувањето на трудот „Меѓународни финансии“ авторот настојува да се опфатат меѓународните финансиски институции и да им се посвети посебна глава.

12. Претпоставен интерес на научната и другата јавност за која трудот е наменет. Како нов труд од ваков вид кај нас, истиот ќе предизвика интерес кај сите оние што се занимаваат со проблематиката на меѓународните финансии, но не само како литература за изучување на истоимениот предмет, туку и пошироко.

13. Резиме на трудот. Во трудот се нагласува дека со сознанијата од меѓународните финансии се даваат можности за стекнување пошироки знаења од меѓународните економски и финансиски текови кои во одредени моменти ќе им бидат од корист на сите кои работат во соодветни работни ангажмани кои бараат солидни и продлабочени познавања од меѓународните економски и финансиски односи.

14. Други напомени за трудот. Трудот ја разработува проблематиката на меѓународните финансии, нудејќи неопходни сознанија од наведената област за студентите кои ја изучуваат оваа проблематика по истиот предмет, но и за пошироката јавност која има потреба од збогатување на сознанијата од областа на меѓународни финансии.

15. Препорака за печатење. Трудот „Меѓународни финансии“ ќе предизвика голем интерес кај нашата јавност, бидејќи студентите и сите други кои се занимаваат со проблематика од меѓународни финансии, во овој труд ќе најдат одговор на бројни прашања кои треба да ги изучуваат и со кои се среќаваат во практиката на своето работење. Поради ова, со големо задоволство препорачуваме истиот да биде објавен како основен учебник.

Рецензенти

Проф. д-р Тодор Тодоров, с.р.
Проф. д-р Трајче Мицески, с.р.